

5.11.2004

1627/4/03

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Esittelijäneuvos Lea Haapkylä

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ANTAMAN POISTOPÄÄTÖKSEN NIUKAT PERUSTELUT

1

KANTELU

Kantelija arvosteli oikeusasiamiehelle osoittamassaan kirjeessä tarkastuslautakunnan 3.4.2003 antaman sairauspäivärahaa koskevan poistopäätöksen niukkoja perusteluja. Hänen mielestään niistä ei ilmene, miten hakemuksessa esitetyt seikat ovat olleet vaikuttamassa tarkastuslautakunnan antaman päätöksen lopputulokseen. Kantelija viittasi päätösten perusteluvollisuuteen, joka seuraa perustuslaista, hallinnon lainalaisuudesta ja hallintomenettelystä johtuvista määräyksistä.

- - -

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumat

Asiakirjoista saadun tiedon mukaan kantelija teki vakuutusosikeudelle 3.12.2002 hakemuksen Kansaneläkelaitoksen ja tarkastuslautakunnan antamien sairauspäivärahaa koskevien päätösten poistamisesta. Vakuutusosikeus siirsi hakemuksen 10.1.2003 tarkastuslautakunnan käsiteltäväksi sairausvakuutuslain 56 §:n nojalla. Tarkastuslautakunta hylkäsi hakemuksen 3.4.2003 antamallaan päätöksellä.

Tarkastuslautakunta perusteli päätöstään seuraavasti: "Päätöksen poistaminen edellyttää, että se on perustunut väärään tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lain vastainen. Hakemuksessa esitettyjen seikkojen perusteella ei ole edellytyksiä päätöksen poistamiselle. Sairausvakuutuslaki 56 §."

3.2

Arviointia

Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Hallintolainkäyttölain 53 §:n mukaan päätös on perusteltava. Säädöksen mukaan perusteluista on ilmentävä, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun ja millä oikeudellisella perusteella siihen on päädytty. Lain esitöissä (HE 217/1995 vp) todetaan mm., että valitusviranomaisen kanta tosiseikkoihin olisi käytävä ilmi niin selvästi, että asianosainen voisi päätöksestä todeta valitusviranomaisen päättelyn kulun. Päätöksen lopputulokseen välittömästi vaikuttavien tosiseikkojen lisäksi olisi perusteluissa eräissä tapauksissa, kuten asianosaisten ollessa eri mieltä tosiseikan olemassaolosta, mainittava mahdollisesti myös siitä, miksi jotain asiassa esitettyä seikkaa ei ole otettu ratkaisun pohjaksi. Ratkaisusta olisi siis käytävä riittävän selvästi ilmi, miksi päätöksestä ilmenevään lopputulokseen on päädytty.

Päätösten perusteleminen on tärkeää asianosaisen oikeusturvan kannalta. Hakijan taikka valittajan on saatava tietää, mitkä seikat ovat johtaneet häntä koskevaan ratkaisuun. Riittävät perustelut myös lisäävät luottamusta ratkaisujen sisältöön ja lainkäyttöviranomaisiin.

Tarkastuslautakunta totesi lausunnossaan, että poistopäätösten perustelukäytäntönä on ollut, että päätöksessä todetaan, että poistoon suostutaan hakemuksessa esitetyin perustein tai sitten ei suostuta. Itse asiaa ei yleensä ole tarkemmin selvitetty, koska se on tullut esille jo asian aikaisemmissa käsittelyvaiheissa ja nyt kyseessä on lainvastaisuuden tai selvityksen puutteellisuuden arviointi. Tässä mielessä perustelut ovat olleet suppeammat kuin valitusratkaisuisissa.

Käsitykseni mukaan edellä kerrotuista oikeusohjeista seuraa, että myös poistopäätökset on perusteltava asianmukaisesti. Jos poistohakemuksessa esitetään yksilöityjä väitteitä ja näkemyksiä, joiden mukaan lainvoimainen päätös on perustunut väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lainvastainen, on poistopäätöksen perusteluissa mielestäni vastattava näihin väitteisiin. Olen kuitenkin samaa mieltä tarkastuslautakunnan kanssa siitä, että poistohakemukseen annetussa päätöksessä ei enää tarvitse perustella varsinaisen etuuden saamisen aineellisia edellytyksiä.

Tarkastuslautakunnan 3.4.2003 antaman päätöksen perusteluosa on näkemykseni mukaan niukka. Päätöksen perusteluissa on todettu ainoastaan, että hakemuksessa esitettyjen seikkojen perusteella ei ole edellytyksiä päätöksen poistamiselle. Päätöksessä olisi mielestäni tullut eritellä, onko poistohakemuksessa esitetty lainvastaisuuteen tai selvityksen puutteellisuuteen perustuvia väitteitä. Jos näitä väitteitä on esitetty, olisi niihin näkemykseni mukaan tullut antaa vastaus. Mikäli taas lainvastaisuuteen tai selvityksen puutteellisuuteen liittyviä väitteitä ei ole esitetty, olisi tämä tullut tuoda esiin päätöksen perusteluissa.

Päätösten perustelujen parantaminen ja syventäminen on jatkuvaa kehitystyötä. Olenkin kiinnittänyt tarkastuslautakunnan huomiota perustelujen tärkeyteen kanteluratkaisuisiani sekä tarkastuslautakuntaan 14.10.2002 tekemäni tarkastuksen yhteydessä. Olen tutkinut myös omana aloitteenani tarkastuslautakunnan päätösten perusteluja ja kiinnittänyt asian johdosta

antamassani ratkaisussa (dnro 2026/2/00) huomiota asianmukaisten ja riittävien perustelujen tarpeellisuuteen.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2 esittämäni käsityksen päätösten asianmukaisten ja riittävien perustelujen tärkeydestä tarkastuslautakunnan tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen päätöksestäni tarkastuslautakunnalle.

- - -